

rint, capsulis tiliaceis minimè humectis reponantur. Sunt & qui chartis foliisve ad femininum conseruationem vtiliter inuoluantur. Cæterum liquidis medicamentis conueniet materia quæuis densior: qualis est argentea, vitrea aut cornea. **Quin** & fictilis, si modo rara non sit, accommodatur: itémq; ligæa, eaque potissimùm quæ ex buxo paratur. Apra verò erunt ænea vascula medicamentis oculariis ac liquidis, iisque omnibusquæ ex aceto, pice liquida aut cedria componuntur. Adipes autem ac medullas stanaeis vasis recondi oportet.

De Iride. CAP. I.

Iris à cœlestis arcus similitudine nomen obtinuit. Folia fert gladiolo similia, sed maiora, latiora & pinguiora: flores verò in caule ita è regione inter se collocatos, vt sibi mutuo respondeant, reflexos ac varios. Partim enim albi, partim pallètes, partim nigri, partim purpurei, partim deniq; cærulei conspiciuntur. Atq; adèd propter hanc varietatè factū est, vt planta ipsa iridi cœlesti assimilata fuerit. Radices subiacent geniculate, solidæ, odoratæ: quas incisas in vmbra siccari, tandémq; lineo filo traiici, atq; ita recodi oportet. Est porrò præstâtior Illyrica & Macedonica: ac inter has ipsas optima, cui desat radij

A. iij.

2 DIOSCORIDIS

est, quasi decurtata, frangenti contumax, colore subfuluo, perquam odorata, gustu amariore, odore sincero, quæque situm non redolet, ac inter tundendum sternutamentum ciet. Secundum verò quoad vires locum obtinet Africana, colore alba, gustu amara. Veterascētes teredinum iniuriam sentiunt: tunc tamen odoratiores reddi solent. Cæterum vim habent omnes excafactoriam, attenuantem, & contra tusses efficacem, ut quæ humores ægrè excreabiles attenuant. Crassos biliososque humores ex multa septem drachmarum pondere potæ purgant: somnum quoque conciliant, lacrymâque cient, & torminibus medentur. Eadem ex aceto potæ venenatorum moribus auxiliantur: itémque lienosis, conuulsis, perfrigeratis aut rigentibus, iisque quibus genitura effluit: ex vino verò bibita, menses ducunt. Sed & earum decoctum ad muliebres fetus est accommodatum: quippe quod locos emolliat & aperiat: nec minùs idoneum ad ischiadicorum infusa, itémque ad ea medicamenta quæ fistulas & sinus carne implent. Radices ipsæ cum melle collyrij in modum subditæ, foetus extrahunt. Coctæ verò & admotæ, strumas inueteratæque scirrhus emolliunt. Siccæ eadem ac trita vlcera implent, & cum melle expurgant, os-
saque

saque nudata carne operiunt. Conferunt & ad capitis dolores, ex aceto & rosaceo applicita: lentigines & maculas à Solis ardore contractas exterunt, cum veratro albo & duplo melle illita. Induntur & pessis, malagmatis & acopis: ac in vniuersum ad multa sunt vtilissima.

De Acoro. CAP. II.

ACORVM folia habet iridis æmula, at tamen angustiora, radicésque non dissimiles, verùm implicitas, neque in rectum actas, sed obliquas & in summa terræ superficie sparsas, geniculis interceptas, subalbidas, gustu acres & odore non ingratas. Præstat verò densum, album, carie non exesum, plenum & odoratum. Huiusmodi autem est quod in Colchide nascitur, quòdque ex Galatia aduectum Asplenium dicitur.

Vim habet radix calfactoriam: potúmque eius decoctum vrinas ciet, lateris, thoracis, hepatísque doloribus subuenit: itémque torminibus, ruptis, conuulsis. Lienis abstumit: iuuat & eos quibus substillum est lotium, & à beluis venenatis demorsos; ac in fessu tanquam iris ad muliebria conducit. Succus radicis ea, quæ pupillæ officiant caliginemque offundunt, discutit. Vtiliter etiam ipsa radix antidotis immiscetur.

MEVUM, quod Athamaticum cognominatur, plurimum in Macedonia & Hispania nascitur, caule foliisque anetho simile, sed eo ipso crassius, ad duos aliquando cubitos assurgens: sparsis ima parte radicibus tenuibus, partim obliquis, partim etiam rectis, longis, odoratis & linguam excalfacientibus. Hæ in aqua decoctæ, aut etiam citra cocturam ad læuorem tritæ, vitia ex vesicæ renûmque angustiis orta potu leniunt, & vrinæ difficultati conducunt: itémque stomachi inflationibus, torminibus, vterinis affectibus, & articulorum doloribus. Thoraci quoque fluxione laboranti eclegmatis instar cum melle tritæ auxiliantur. Earundem decoctum in fessu sanguinem per menstrua pellit. Infantium autem imo ventri illitæ, vrinas mouent. Quod si Meum largius quàm oporteat ebibatur, capitis dolorem conciliat.

CYPERVM nonnulli æquè atque asplathum, erysiceptrum nominant. Folia [ima] fert porro similia, sed longiora & exiliora: caulem verò cubitalem aut etiam maiorem, angulosum, iunco similem: cuius in cacumine minuta folia sese præferunt, inter quæ est semea. Radices subiacent, quarum

[quarum etiam vsus est] oblongę instar oliuarum, inter se coherentes, aut etiam rotunda, nigra, odorata, amarulenta. Nascitur in locis cultis iuxta atque palustribus. Optima radix quę grauissima est, densa, plena, agrę fragilis, aspera & odorata cum quadam acrimonia. Huiusmodi verò censetur Cilicia, itémque Syriaca, & quę à Cycladibus insulis petitur. Vis ei excalfaciendi, vaporum oscula recludendi, & vrinas mouendi. Calculosis & hydropicis pota auxilio est, vt & à scorpione ictis. Quin & vuluę perfrigerationibus & obstructionibus fotu accommodatur, mensēsque euocat. Sicca & alauorem trita facit ad oris vlcera, etiam depascentia. Miscetur & malagmatis calfacientibus, & ad vnguentorum spissamenta aptatur. Memoratur & altera Cyperi species, quę in India nascitur, zingiberis effigie: quę commanducata croci vim reddere & amarore prædita esse animaduertitur. Illita verò, pilos quamprimum aufert.

De Cardamomo. CAP. V.

CARDAMOMVM præstantissimum censetur, quod ex Comagene, Armenia & Bosphoro importatur. In India quoque & Arabia prouenit. Eligito quod est frangenti contumax, plenum, occlusum (quod enim tale non est, exoletum iudicatur) & caput

odore tentans, gustu acere & subamarum. Vim habet calfactoriam. Ex aqua potum facit ad epilepticos, tussientes, ischiadicos, paralyticam, rupta, conuulsa, tormina: & latum lumbricum expellit. Confert autem ex vino epotum renum vitio laborantibus, difficulter meientibus, à scorpione ictis, omnibusque quos virulenta animantia venenis appetuerunt. Cum lauri verò radicis cortice drachmæ pondere bibitum, calculos comminuit: nec non foetus suffitum enecat, & psoras ex aceto illitum aufert. Quin & ad spissamenta vnguentorum aliasque antidotos additur.

De Nardo. CAP. VI.

NARDI duo sunt genera. vna siquidem Indica, altera Syriaca nuncupatur: nõ quòd in Syria inueniatur, sed quòd montis in quo nascitur, pars vna Syriam, altera Indos spectet. Ac in eius quidem, quæ Syriaca dicitur, genere præstantior ea censetur, quæ recens est, leuis, comosa, colore flauo, perquam odorata, quæque præterquam quòd odore cyperum imitatur, breuem habet spicam, gustu est amaro linguamque maxime siccante, ac in sua odoris gratia diutine permanet. Ex Indicæ verò nardi genere est quæ Gangetica dicitur, à fluuio quodam Gange nominato, qui montem, ad cuius radices ea nascitur,

nascitur, præterfluit. Hæc viribus est infir-
 mioribus, quòd in locis aquosis proueniat,
 estque procerior, atque complures habet
 spicas ab eadem radice tum comosas, tum
 sibi inuicem circumuolutas, virùsque redo-
 lentes. At quæ in editiore montis parte le-
 gitur, odoratior est, pusillâsque habet spi-
 cas, iucundumque cyperi odorem æmula-
 tur, ac cæteras habet in se dotes, quas & Sy-
 riaca cognominata. Est & quædam, cui Sam-
 phariticæ nomen à loco inditum est, admo-
 dum pusilla, atramen magnas habes spicas,
 inter quas medius interdum prorumpit cau-
 lis, candidior & supramodum hircum olês.
 Hanc damnare in torû oportet. Venditur &
 madefacta: sed huiusmodi vitiû ex eo depre-
 henditur, quòd cãdida sit spica, squalida, nul-
 lâque obrita lanugine. Adulteratur inspirato
 stibio cum aqua aut vino palmeo, quò vi-
 delicet magis compacta ponderosiorque ap-
 pareat. Vfus tempore si quod lutum radici-
 bus hæserit, id ipsû auferre oportet, vt &
 puluerem cribro incernere, qui quidem ad
 æquam eluendis manibus dicatam accom-
 modatur. Vinu habent exalfaciendi, exic-
 candi, urinâsque ciendi. Quamobrem &
 alium epotæ sistunt, & apposita, ex vtero
 fluxiones saniemque compefcunt. Ex frigi-
 da verò potè, nausææ & stomachi rorsionibus

auxiliantur: itémque iis qui à flatibus exagitantur, hepaticis, ictericis atque nephriticis. Aquæ autem incoctæ, seu fori seu infusivulvæ inflammationibus medentur. Faciunt & ad superfluo humore redundantes oculorum palpebras, dum ipsa cilia astringunt & condensant. Quin & siccæ, humentibus corporibus ad summouendam graucolentiam vtiliter insperguntur. Miscentur etiam antidotis. Porro ad ocularia quoque medicamenta vsque ad summum lauorem trita: & cum vino in pastillos conformata, vase nouo non picato reconduntur.

De Nardo Celtica. CAP. VII.

Celtica Nardus nascitur quidem in Liguria Alpibus, vernaculo sermone Gallica dicta, sed & in Istria provenit. Est verò pusillus brevisque frutex, qui cum radicibus in manuales fasciculos colligitur: foliis oblongis, subflauis, flore luteo. Caulium & radicem duntaxat vsus est & odoris suauitas. Quare pridie aspersos aqua fasciculos, amoto terreni si quod inhæserit, in humidioris solo supposita prius charta infernere oportet, ac postridie repurgare: siquidem vile cum aceroso & alieno minimè propter humoris vim excutitur. Adulteratur autem herba persimili, quæ vnà cum ea vellitur, quàmque propter virosam odorem, hirculum

sum nominant. Facile verò est hanc ab illa internoscere: quandoquidem herba est caulibus expers & candidior, minúsque oblongis prædita foliis: quin neque radicem habet amarâ aut aromaticam, quemadmodum legitima nardus. Itaque abiectis foliis cauliculos radicésque seponito: ac siquidem ad usum reponere volueris, tritos vino excipito, tandemque ex iis concinnatos pastillos fictili vase nouo ac diligenter operculato reserua. Optima verò censetur, quæ recens est & odorata, radice, plena minimèque fragilis. Iisdem quibus & Syriaca viribus pollet: sed & valentiùs urinas ciet, & stomacho est accommodatior. Iecoris inflammationibus suffusisq; felle auxiliatur: itémque ventriculi inflationibus, cum absinthij decocto pota. Eodem planè modo valet & ad lienis, vesicæ renúmq; vitia: itémque ex vino, ad venenatorum morsus. Caterum additur etiam in malagmata, potiones & unguenta calfacientia.

De Nardo montana. CAP. VIII.

Nardus montana, quæ à quibusdam thysacitis & neris appellatur, in Cilicia & Syria nascitur, foliis & caulibus eryngio similibus: sed minoribus, non tamen alperis & aculeatis. Radices subiacent nigra, odorata, binæ pluresve, ceu hastulæ regia, sed grac-

liores longéque minores. Neque verò caulem neque fructum, neque florem diu sustinet. Valet ad eadem omnia radix, ad quæ & Celtica nardus.

De Asaro. CAP. IX.

ASARVM aliqui sylvestre nardum appellant. Folia habet hederæ, sed densiora multò & rotundiora: florem inter folia iuxta radicem, cæruleum, hyoscyami cytinum referentem, in quo semen acini nucleo simile. Radices subiacent numerosæ, geniculatæ, tenues, obliquæ, gramine similes, longè tamen graciliores & odoratæ: quæ quidè linguâ excalfaciūt, valdeq; mordent.

Calfaciendi, urinas vomitumque ciendi vi præditæ sunt: idèoque hydropicis & inmeteratæ ischiadi profunt, ac menses quoque proluciant. Senis drachmis ex mullâ bibitæ radices, veratri albi modè purgant. Miscentur & vnguentis. Prouenit autem asarum in opacis montibus: plurimum verò in Ponto, Phrygia, Illyrico & Vestinò Italiae agro.

De Phu. CAP. X.

PHV, quod & ipsum aliqui sylvestre nardum appellant, in Ponto nascitur, foliaque profert elaphobosco aut oleri atro similia: caulem cubitalem, aut etiam maiorem,

rem, læuem, mollem, purpurascentem, in medio cauum, geniculis interceptum. Flores ad narcissinos proximè accedunt, sed & minores sunt & teneriores, & in albicante colore purpurei. Radix superiore quidem sui parte digiti parui crassitudinem fermè æquat, sed habet ex obliquo capillamenta iunci aut veratri nigri instar inuicem implicata, flauescencia, odorata, atque adeo odore nardum æmulantia, cum virosa quadam grauitate. Trita potui data, calfaciendi vrinaeque mouendi vim habet. Eius verò decoctum & id ipsum præstare potest, & ad lateris dolorem est efficax, mensèsque cit, & antidotis inseritur. Adulteratur rusci radicibus admista: sed facile est illas dignoscere: sunt enim duræ & frangi contumaces, citra gratiam odoris yllam.

De Malabathro. CAP. XI.

MALABATHRVM nonnulli nardi Indicæ folium esse arbitrantur, odoris quadam cognatione decepti: sunt enim multa odore nardo similia, veluti phu, asarum, neris. Secus autem se res habet. Etenim peculiare genus est, quod in paludibus Indicis gignitur. Folium id est, quod lentis palustris modo aquæ innatat, nulla sultum radice. Id ipsum collectum statim lino traicitur, siccatumque reconditur. Aiunt &

B. j.